

Handleiding Mentorles Sexting (april 2023)

Algemene info over mentorlessen.nl

Doel

Het doel van de online lessen is docenten op het voortgezet onderwijs een leidraad te bieden om te praten met leerlingen over onderwerpen die niet binnen het verplichte curriculum vallen, maar wel actueel en relevant zijn.

Doelgroep

De lessen zijn bedoeld voor leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs in de leeftijd van 13 tot 16 jaar. Toch staat deze leeftijd niet vast. U kunt zelf per les bekijken of u het geschikt vindt voor de leeftijd en het niveau van uw klas. Sommige lessen kunnen wellicht nog aan groep 8-leerlingen gegeven worden of aan bovenbouw leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Opbouw

Al onze lessen zijn opgebouwd uit zes elementen:

1. Intro

De docent introduceert het onderwerp van de les met behulp van een 'haakje': een opdracht of ander element waarmee de relevantie van het thema van de les duidelijk gemaakt wordt en de interesse van leerlingen gewekt. Er wordt bijvoorbeeld een link gelegd met wat ze al weten of er wordt onderzocht hoe ze over het onderwerp denken.

2. Kennis

In het tweede blokje wordt de eigen ervaring en/of kennis van de leerling aangevuld met de nodige kennis (theorie, informatie en/of instructie).

3. Video

In dit blok staan één of meerdere video's. Deze video's dienen ter ondersteuning van het kennisgedeelte, laten situaties zien uit de praktijk of zijn een vrolijke noot om het onderwerp wat luchtiger te maken. Sommige video's zijn bedoeld om leerlingen alvast aan het denken te zetten. Dat gebeurt dan door vragen die in de video gesteld worden. De video stopt dan even en **wanneer het goede antwoord is gegeven**, gaat de video weer verder. Andere video's bevatten geen vragen in de video zelf. Op de video-pagina staan dan vragen die u klassikaal kunt behandelen of u kunt de video's nabespreken zonder gerichte vragen.

4. Discussie

Het doel van het discussie-element is door middel van stellingen of vragen het gesprek met de leerlingen echt op gang te krijgen. U kunt dat doen aan de hand van de vragen die hier geformuleerd zijn, maar u kunt ook zelf vragen formuleren of inspelen op wat er gezegd wordt, of wat speelt in de klas.

5. Kahoot!

Een Kahoot is een online quiz met vierkeuzevragen over het behandelde onderwerp. Leerlingen kunnen via hun smartphone, tablet of laptop met een code inloggen en tegen elkaar spelen. Diegene die het snelst de meeste juiste antwoorden op de vragen geeft, krijgt de meeste punten en wint. Op deze manier wordt hun kennis op een speelse manier getoetst.

6. To Do

De afronding zorgt ervoor dat leerlingen nadenken over wat er besproken is en wat dat betekent voor ze. U vindt in dit onderdeel opdrachten waar leerlingen individueel, in tweetallen of in groepjes mee aan de slag kunnen. Wanneer er onvoldoende ruimte is, kunt u deze ook gebruiken als huiswerkopdracht.

De les is lineair opgebouwd. Dat wil zeggen: u kunt van links naar rechts de zes blokken doorlopen. Maar u kunt natuurlijk ook zelf een eigen lijn bepalen. Zeker wanneer u de lessen meermalen geeft, gaat u een eigen voorkeur ontwikkelen. Dat heeft natuurlijk ook te maken met de leeftijd en niveau van de leerlingen.

U kunt voor een groot deel zelf bepalen welke elementen u klassikaal, individueel of in groepjes wilt doen. Wanneer u een klas met iPads of laptops heeft bijvoorbeeld, kunnen leerlingen elementen uit de les zelfstandig lezen of bekijken. Het kennisgedeelte of de video's met vragen lenen zich daar goed voor.

Duur

De lessen zijn gemaakt voor een dubbel lesuur (ongeveer 90 minuten). Wanneer een enkel lesuur beschikbaar is, kan de les goed in delen gegeven worden of kunt u elementen weglaten naar keuze.

Materialen

Benodigde materialen:

- Digitaal schoolbord
- De leerlingen hebben een mobiele telefoon/tablet/laptop om de Kahoot op te spelen

De les wordt gegeven op een digitaal schoolbord. Er zijn schoolsystemen die heel beperkt gebruik kunnen maken van externe content (YouTube, Kahoot, Padlet of andere links). Als u de les van tevoren op het bord doorloopt, merkt u meteen of alles werkt. Maak uzelf vertrouwd met de in de les gebruikte tools. De volgende tools kunnen in de les voorkomen:

Padlet

Sommige lessen maken gebruik van Padlet. Dat is een leeg bord waar u en de leerlingen tijdens de les berichtjes op kunnen plaatsen. Het bord is openbaar, maar het heeft een webadres dat niet openbaar gemaakt is (dus niet te vinden met zoekmachines): alleen mensen die de link kennen, kunnen het bord vinden. Iedereen die de Padlet opent, kan daarop berichten plaatsen. Alleen de berichten die je zelf geplaatst hebt, kun je editen en verwijderen.

Tip: Als u een les gaat geven waar Padlet in gebruikt wordt, mag u dit van tevoren aan ons melden. U ontvangt dan van Bureau Jeugd & Media via Padlet een mail met een link. Als u via die link naar Padlet gaat, heeft u als docent nét iets meer rechten dan een leerling. U kunt dan niet alleen lezen en schrijven, maar ook de berichten van anderen bewerken en wissen. Dat kan overigens alleen als u zelf ook even een account maakt: we raden u aan dat wel te

doen, want dan kunt u eventueel ook berichten van grappenmakers snel ter plekke wissen. Kijk even hoe dat werkt, bij de voorbereiding van de les. Het is heel eenvoudig: alle uitleg vindt u aan de rechterkant van het bord.

Kahoot!

Elke les bevat een toets, meestal in de vorm van een Kahoot. Kahoot is een toets met een speels element. Leerlingen vinden het meestal erg leuk om te doen. Het zenuwachtige muziekje en de tijdsdruk is onderdeel van het plezier. Toch hebben zijn de vragen altijd serieus, zodat er echt even nagedacht moet worden.

Als u op het Kahoot-gifje klikt in de les, opent de betreffende Kahoot vanzelf. Instrueer de leerlingen dat ze met hun tablet, laptop of mobiel naar de link gaan dat daar gemeld wordt (www.kahoot.it). Daar moeten ze de pin intypen die op het bord staat en hun eigen voornaam opgeven. Dat laatste is belangrijk: alleen zo kunt u zien of iedereen aangemeld is, en wie wat antwoordt.

Neem de Kahoot ook altijd zelf van tevoren even door, zodat u weet welke vragen er gesteld worden.

(Tip: wees erop bedacht dat slimmeriken de code kunnen door-appen naar vrienden buiten de klas. Vreemde namen melden zich dan. Bedenk van tevoren hoe u daarop gaat reageren.)

Instructie bij deze mentorles over sexting

Inleiding

In deze les staat het onderwerp Sexting centraal. Deze les kan gegeven worden als een stukje mediawijsheid of in het kader van seksuele opvoeding, maar ook wanneer een incident met betrekking tot sexting of *shame sexting* heeft plaatsgevonden in de klas, op school of in de buurt. Het verschil tussen sexting en shame sexting wordt hieronder toegelicht.

Lesdoelen

1. Kennis

- De leerlingen kunnen de kenmerken, gevaren en gevolgen van sexting benoemen.

2. Vaardigheden

- De mentor (of docent) en de leerlingen gaan op een veilige, respectvolle manier met elkaar in gesprek over sexting.
- De leerlingen doen niet mee aan het verspreiden van naaktfoto's of filmpjes die ze krijgen van een ander.

3. Houding

- 'Sexting is normaal, het hoort bij de seksuele ontwikkeling – ik veroordeel dus niemand die het doet.'
- 'Ik houd er rekening mee dat alles wat je op het internet zet of via internet verstuurt, er in principe altijd op blijft staan.'
- 'Ik stuur geen naaktfoto's of filmpjes van een ander door, want ik ben er ook verantwoordelijk voor dat anderen geen schade lijden door mijn gedrag.'

Algemeen

Begeleid het gesprek, stel open vragen

De leerlingen zijn mogelijk niet gewend om binnen de klas hun online ervaringen te bespreken. Zorg ervoor dat leerlingen elkaars input respecteren, elkaar niet uitlachen. Vraag door met open vragen, zodat leerlingen leren formuleren wat ze online ervaren en wat ze daarvan denken. Bespreek eventueel eerst de omgangsregels. Bijvoorbeeld:

1. Laat elkaar uitpraten;
2. Lach elkaar niet uit;
3. Als je iets niet begrijpt, stel dan een passende vraag om toelichting.
4. Wat hier in de klas besproken wordt, blijft in de klas.

Laat de antwoorden vanuit de leerlingen komen

Sexting kan een onderwerp zijn waar leerlingen niet makkelijk over praten. Misschien wordt er lacherig over gedaan, of geeft u de les na een incident. Toch is het belangrijk dat u bij leerlingen het proces op gang brengt dat ze zelf met concrete ideeën en oplossingen komen voor vervelende online situaties. Probeer als (mentor)docent daarop aan te sturen. Uw eigen houding tegenover sexting is daarbij belangrijk: probeer niet met de vinger te wijzen, maar benader het onderwerp met een open blik.

Tip: het kan zijn dat u merkt dat er iets gebeurt in de klas tijdens de les. U ontvangt bijvoorbeeld subtiele signalen dat er wat speelt bij een of meer leerlingen. Mocht u op dat moment er niet klassikaal op kunnen ingaan, laat het er dan niet bij zitten. Als u zulke signalen uit de klas ontvangt, moet u daar wel iets mee. Lees van tevoren het beleid van uw school met betrekking tot sexting en alles daaromheen en bedenk hoe u het beste kunt reageren.

Van oordelen over naar identificeren met

Bij een onderwerp als sexting en shame sexting kunnen leerlingen snel hun oordeel klaar hebben. In het geval van shame sexting kan een slachtoffer neergezet worden als dom (*'dan moet je maar geen naaktfoto sturen'*). Leerlingen hebben vaak het idee dat hen nooit zoiets overkomt. Dat is natuurlijk niet waar. Het is daarom belangrijk dat u probeert het gesprek te leiden van oordelen over naar identificeren met het slachtoffer. Daarnaast is het erg belangrijk dat u bewust bent van uw eigen houding en zelf ook niet oordeelt. In het geval van shame sexting kan het slachtoffer nooit de dader zijn!

Achtergrondinformatie over sexting

Bij sexting wordt vaak meteen gedacht aan de berichten in de media waarbij naaktfoto's van een leerling de school rondgaan. Toch klopt dit beeld niet. Sexting betekent namelijk het versturen van seksueel getinte berichten of beelden. In principe is hier niets mis mee. De meeste naaktfoto's worden tussen verliefde stellen gestuurd. Het gaat pas mis wanneer iemands vertrouwen geschaad wordt en de foto of het filmpje wordt doorgestuurd of ergens online gezet. Dit fenomeen heet *shame sexting*. Shame sexting is een vorm van (cyber)pesten en heeft nadelige gevolgen voor het slachtoffer.

Daarnaast valt het juridisch gezien onder het verspreiden van kinderporno. Het is handig alvorens u deze les geeft te onderzoeken in hoeverre de school beleid heeft in het omgaan met shame sexting. Is het opgenomen in het schoolveiligheidsplan? En in het sociale veiligheidsbeleid? Bureau Jeugd en Media heeft een stappenplan ontwikkeld hoe om te gaan met shame sexting binnen uw school (<http://www.bureaujeugdenmedia.nl/stappenplan-omgaan-met-sexting/>). Zie ook: <https://www.stappenplansexting.nl/>

Instructie per blok

1. Intro

In de intro staat een filmpje van rapper Tur-G dat het onderwerp sexting introduceert. Als u dubbelklikt op het filmpje, dan komt het op groot scherm. Check of leerlingen hebben begrepen waar het over gaat.

2. Kennis

Het kenniselement spreekt in deze mentorles voor zichzelf. Er worden vier onderwerpen besproken, namelijk 'sexting, wat is het?', 'de risico's van sexting', 'shame sexting' en 'veilige sexting'. Als je op een onderwerp klikt, verschijnt er een *pop-up* met tekst. De tekst kan klassikaal worden gelezen, of individueel. Er staan soms schuingedrukt vragen in de tekst om de leerlingen actiever te laten lezen. Deze vragen kunnen het best klassikaal worden besproken.

3. Video

In het video-element staan twee filmpjes. Ook dit wijst zich vanzelf, met de gespreksvragen voor in de klas. Het eerste filmpje is van de 'Bucket Boys'. Zij testen in het filmpje op een grappige manier of mensen offline (dus in het echt) zomaar naaktfoto's van iemand die ze niet kennen zouden verspreiden. Dit leidt tot verrassende reacties. Dit filmpje onderstreept dat het online delen van een naaktfoto heel snel kan gebeuren. Zonder er soms bij na te denken. Daarnaast kan het online delen van zo'n foto anoniem, waardoor er een emotionele afstand gecreëerd wordt. Wanneer iemand in het echt afgedrukte naaktfoto's in zijn/haar hand heeft en jou vraagt deze aan echte mensen uit te delen is de drempel natuurlijk veel hoger. Het is interessant om vragen aan de klas te stellen als:

- Waarom denken jullie dat veel mensen moeite hebben met in het echt foto's te verspreiden?
- Wat is het verschil in online en offline delen? En waarom?

Het tweede filmpje is een campagnevideo van HelpWanted. Het is goed om leerlingen te wijzen op het bestaan van HelpWanted: als ze te maken krijgen met shame sexting, kunnen ze daar terecht voor hulp en advies. Zie helpwanted.nl.

4. Discussie

In het discussie-element staan vier stellingen, namelijk:

- 'shame sexting is eigen schuld, dikke bult'
- 'ik zal nooit een naaktfoto of filmpje van iemand doorsturen'.
- 'Sexting onder de 18 jaar zou niet meer strafbaar moeten zijn'
- Je mag iemand altijd om een naaktfoto vragen

Je kunt op de stellingen klikken, dan verschijnt er een pop-up met vragen die de discussie ondersteunen of een andere wending kunnen geven.

5. Kahoot

Speel de Kahoot met de leerlingen. Mocht de link niet werken, kun je de Kahoot ook vinden door in te loggen op www.kahoot.it en te zoeken naar *Mentorles sexting* of deze link in te voeren in de browser: <https://play.kahoot.it/v2/?quizId=977f8b68-7fbd-436a-bbd5-dd89a9d8448c>

6. To Do

De opdracht voor de leerlingen is:

Maak met een groepje van vier of vijf leerlingen een campagneposter om te zorgen dat niemand meer een naaktfoto of -filmpje van iemand doorstuurt. Presenteer de poster in de klas.

Het doel van deze opdracht is dat leerlingen met elkaar in groepjes bedenken hoe zij die boodschap willen overbrengen. Hierbij moet rekening gehouden worden met diegenen die de naaktfoto gemaakt heeft, degene die het vertrouwen geschonden heeft door deze door te sturen en diegenen die de foto verder verspreid hebben en verder niets doen. Met de opgedane kennis uit de les, kunnen ze dit maken en aan elkaar presenteren. Welke overtuigt het meest?

Tot slot

Succes met de les. We horen graag wat u van deze mentorles vond. Mail naar: info@bjm.nl. Hartelijk dank!